

HAFTALIK GELİŞMELER (8-14 KASIM 2025)

TÜRKİYE

- **TCMB'nin Kasım ayına ilişkin piyasa katılımcıları anketi** sonucuna göre, 12 ay sonrasına yönelik **enflasyon beklentisi %23,49'a yükseldi**. Bir önceki ankette bu beklenti %24,26 seviyesindeydi. 24 ay sonrası TÜFE beklentisi ise bir önceki anket döneminde %17,36 iken, bu anket döneminde %17,69 olarak gerçekleşti. **Katılımcıların yıl sonu TÜFE beklentisi bir önceki anket döneminde %31,77 iken, bu anket döneminde %32,2'ye yükseldi**.
- **Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), ağustos ayına ilişkin dış ticaret endekslerini açıkladı**. İhracat birim değer endeksi **Eylül ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %6,0 artarken, ithalat birim değer endeksi Eylül ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %1,7 arttı**.
- **Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), 2025 yılı Eylül ayına ilişkin Ödemeler Dengesi İstatistiklerini yayımladı**. Açıklanan verilere göre, Türkiye ekonomisi söz konusu ayda **1,112 milyar ABD doları cari işlemler fazlası** kaydetti. Altın ve enerji hariç cari işlemler dengesi ise 6,80 milyar ABD doları fazla verdi. **Ağustos ayında cari işlemler hesabı 5,42 milyar dolar fazla vermişti**.
- Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanı Kararıyla **kamu alacaklarına uygulanan gecikme zammı aylık %3,7 olarak yeniden belirlendi**. Böylece vergi, gümrük ve SGK borçlarında uygulanan gecikme faizi yıllık yaklaşık %44,4'e geriledi. Kamu borçlarının taksitlendirilmesinde kullanılan tecil faizi de %48'den %39'a indirildi. **Borcu olan mükellefler vergi dairelerine başvurarak daha düşük faiz oranlarıyla yapılandırma ve taksitlendirme imkanından yararlanabilecek**.
- Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, **Asya Kalkınma Bankası (AKB) ile Ara Dönem Ülke Ortaklık Stratejisi'nin** başlatıldığını ve bankanın Türkiye'ye üç yılda toplam 7 milyar dolarlık finansman sağlayacağını açıkladı. Buna göre **AKB, 2025 sonuna kadar 1 milyar dolar, 2026 ve 2027'de ise yıllık 3 milyar dolar kaynak sunacak**. Finansman; deprem sonrası iyileştirme, dayanıklı altyapı, ulaştırma, enerji, dijital entegrasyon ve Orta Koridor projelerine **yönlendirilecek**. İlk proje olarak İLBANK Deprem Projesi imzalanacak. AKB Başkanı Masato Kanda, Türkiye'nin dayanıklılığını ve bölgesel rolünü vurgularken, iş birliğinin özel sektör odaklı ilerleyeceğini belirtti. Bakanlık, Türkiye'nin çok taraflı kalkınma bankaları nezdinde güvenilir bir ortak haline geldiğini ve aktif proje portföyünün 40 milyar dolara ulaştığını bildirdi.

DÜNYA

- **Blue Origin, "New Glenn" roketiyle NASA'nın Mars'a göndereceği ikiz "ESCAPADE" uzay araçlarını başarıyla fırlattı** ve ilk kez roketin birinci kademesini dikey inişle geri aldı. Bu görev, Ay ve derin uzay hedefleri açısından şirket için önemli bir dönüm noktası olarak değerlendiriliyor. Uzay sektöründeki özel aktörlerin kapasite artışı, hem rekabeti hem de uzayda yeni stratejik dengeleri beraberinde getiriyor.
- Küresel piyasalarda güvenli liman arayışı artarken, yatırımcıların ilgisi tekrar gümüşe kayıyor. **Gümüş, yılbaşından bu yana yaklaşık %90 değer kazanırken, ons fiyatı 54 dolara ulaşarak tüm zamanların en yüksek seviyelerine yöneldi**. Uzmanlar, hem sanayi kullanımındaki artış hem de para politikalarındaki gevşeme beklentilerinin gümüş için güçlü itici güçler olduğunu belirtiyor.
- **Dünya Trump'ın çelik ithalatına ek tarifelerine hazırlanıyor**. ABD Ticaret Bakanlığı'nın, ABD'li firmaların talebi üzerine, **çelik içerikli yaklaşık 700 ürünü daha vergi listesine eklemesi bekleniyor**. 407 üründen oluşan Ağustos ayı listesine yeni ürünlerin eklenecek olması hususu

Avrupa genelinde endişe yaratıyor. İngiltere'nin anlaşması tüm mallara %10, çeliğe ise %25 oranında temel gümrük vergisi uygulanmasını içeriyordu. AB ise sırasıyla %25 ve %50 oranındaki oranları kabul etmişti. ABD Ticaret Bakanlığı'na talepte bulunanlar arasında Indiana'daki Guardian Bikes, domates konservesi şirketi Red Gold, kamyonlar için çelik jant üreten firmalar, bir yatak yayı şirketi ve tünel açma, baskı ve döşeme gibi her alanda kullanılan 200 endüstriyel makinenin üreticileri yer alıyor.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB)

- **AB'de**, Çin kaynaklı e-ticaret yoluyla gelen "150 Euro altı" küçük paketlerin vergiden muaf olması uygulamasının kaldırılması yönünde çalışmalar yürütülüyor. Bu paketlerin büyük çoğunluğu %91 gibi bir oranla Çin menşeli olup, AB pazarında geniş çapta yer alıyor. İtalyan Hükümeti, ucuz ithalatın yerli moda sektöründe haksız rekabet yarattığını belirterek bu düzenlemeyi destekliyor. Planlanan değişiklikle birlikte, **tüm gönderilerde gümrük vergisi uygulanması hedefleniyor ve uygulamanın 2026'da devreye girmesi bekleniyor.**
- **MIT (İtalyan Tekstil Makineleri Üreticileri Birliği)** tarafından derlenen **tekstil makineleri sipariş endeksi, 2024 yılının aynı dönemine kıyasla %16 düşüş kaydetti.** Düşüş hem iç hem de dış pazarlardaki olumsuz performansı yansıtıyor. Özellikle iç pazarda siparişler, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %17 geriledi.
- Politico dergisinin AB diplomatlarına dayandırdığı habere göre, Almanya, AB'nin en büyük askeri gücü olarak Fransa'yı geride bırakmayı hedeflerken. Berlin'in savunma harcamalarını rekor seviyelere çıkarma planı bulunuyor. Politico'nun aktardığına göre **Almanya, 2029 yılına kadar savunma harcamalarını yıllık 153 milyar euroya, yani gayrisafi yurt içi hasılasının (GSYİH) yaklaşık %3,5'ine çıkarmayı planlıyor. Karşılaştırma yapmak gerekirse, Fransa 2030'a kadar yıllık 80 milyar euro harcama hedefliyor.**
- **Avrupa Adalet Divanı, Danimarka'nın AB Asgari Ücret Yönergesi'nin iptali için yaptığı başvuruyu reddederek, tüm AB ülkelerinde "yeterli" bir asgari ücret belirlenmesini öngören düzenlemenin büyük ölçüde geçerli olduğuna hükmetti.** Danimarka ve İsveç, maaşların ulusal düzeyde ve toplu sözleşmelerle belirlenmesi gerektiğini savunarak AB'nin yetkisini aştığını iddia etmişti. Mahkeme ise yönergenin örgütlenme hakkına müdahale etmediğini belirtti, ancak ücret belirleme süreçlerine doğrudan karıştığı gerekçesiyle iki hükmü iptal etti. Karar, AB'nin çalışanların yaşam standartlarını koruma hedefini desteklerken, sendikalar üye ülkeleri yönergeyi eksiksiz uygulamaya çağırdı.
- **Avrupa Komisyonu, Belçika'ya, Rusya'nın dondurulmuş varlıklarının bir kısmını kullanarak Ukrayna'ya sağlanması planlanan yaklaşık 140 milyar euro tutarındaki krediyi hızlandırmaları için baskı yapıyor.** Ancak Belçika hükümeti, yasal ve mali riskler nedeniyle bu konuda temkinli davranıyor ve süreci uzatma eğilimi gösteriyor. Bu durum, savaşın mali boyutunun AB içinde neden olduğu gerilimlerin de büyümesine yol açıyor.

ALMANYA

- **Almanya'nın Eylül 2025'te aylık ihracatı bir önceki aya göre %1,4 oranında artarak 131,1 milyar euro seviyesine ulaştı. Bir önceki yılın aynı ayına göre ise %2 artış yaşandı.** İthalat ise Ağustos ayına göre %3,1, Eylül 2024'e göre ise %4,8 artarak 115,9 milyar euro oldu. Almanya'nın en büyük ihracat pazarı olan ABD'ye yapılan ihracat, beş aylık daralmanın ardından keskin bir toparlanma göstererek %11,9 artarak 12,2 milyar euroya ulaştı. Ancak ABD tarifelerinin

devam eden etkisi nedeniyle, bu rakam bir önceki yılın aynı dönemine göre %7,4 daha düşük seyretti. Birleşik Krallık'a yapılan sevkiyatlar da %7,1 artarak güçlenirken, Çin'e yapılan ihracat %2,2 düşerek yıllık bazda %11,9 düşüş gösterdi. **2025'in ilk dokuz ayında Almanya'nın toplam ihracatı**, küresel ticaret belirsizliğinin ivmeyi olumsuz etkilemeye devam etmesiyle, 2024'ün aynı dönemine göre **%0,7 artarak 1,18 trilyon euroya ulaştı**.

- **European Investment Bank (EIB) Almanya'da Stadtwerke Karlsruhe GmbH elektrik ve ısıtma şebekesi modernizasyonu için 270 milyon euro'luk uzun vadeli finansman sağladı.** Dönüşümün, binlerce ton CO₂'yi ortadan kaldırarak Karlsruhe'yi 2040 yılına kadar iklim nötrlüğüne yaklaştıracakı öngörülüyor. Bölgesel ısıtma şebekesine yapılan her yeni bağlantı ve her iyileştirme, daha az karbon salınımı ve iklim için üzerine düşeni yapan bir şehir anlamına geliyor.
- **İki yıllık resesyonun ardından Almanya ekonomisi ilk kez hafif bir büyüme gösterecek.** Hükümetin bağımsız danışma kuruluşu "Ekonomi Bilgeleri" olarak bilinen uzmanlar, yapısal sorunların büyümeyi baskılamaya devam ettiği uyarısında bulundu. **Alman Ekonomik Uzmanlar Konseyi'nin 2025/26 Yıllık Raporu'na göre, Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) bu yıl %0,2 gelecek yıl ise %0,9 oranında artacak.** Rapora göre, milyarlarca euro'luk fonun yarısından azı gerçekten yeni yatırımlara gidiyor. 2030'a kadar sadece 98 milyar euro'luk kısmın ek yatırım sayılabileceği belirtilen raporda, fonun büyüme üzerindeki olumlu etkisinin bu nedenle sınırlı kaldığı vurgulandı. Konsey, değişen küresel düzende Avrupa'nın ekonomik ve askeri direncini güçlendirmesi gerektiğini belirtti. Alman ihracat modelinin baskı altında olduğu, hükümetin tepkilerinin doğru yönde olmasına rağmen "önemli ölçüde iyileştirilmesi gerektiği" kaydedildi.
- Almanya hükümeti, **1 Ocak 2026'dan itibaren erkeklere askerlik hizmeti için kayıt yaptıрма zorunluluğu** getirileceğini ve yaklaşık 700 bin gencin bu süreçte yer alacağını açıkladı. Gönüllü hizmet ilk aşamada öncelikli olacak; ancak **gönüllü sayısı yeterli olmazsa zorunlu askerlik devreye girecek.** Hükümet, "modern bir askerlik hizmeti" yaratmayı hedefliyor ve bu değişikliğin ordunun personel kapasitesini artırma amacıyla hayata geçirilmesi planlanıyor.

ABD

- **ABD'de federal hükümetin 43 gün süren ve ülke tarihinin en uzun kapanması, Başkan Donald Trump'ın Kongre'de kabul edilen geçici bütçe tasarısını imzalamasıyla sona erdi.** Tasarı, federal kurumlara ocak ayı sonuna kadar finansman sağlıyor. Kapanma, Kongre'nin yeni mali yıl öncesi bütçeyi onaylayamaması nedeniyle 1 Ekim'de başlamış, Demokratlar ve Cumhuriyetçiler arasındaki anlaşmazlık süreci uzatmıştı. **Demokratların sağlık hizmetleri sübvansiyonları şartından geri adım atması üzerine Senato ve Temsilciler Meclisi tasarıyı kabul etti.** Trump, kapanmadan Demokratları sorumlu tuttu ve yeniden çalışmaya başlanacağını belirtti. Geçici bütçenin tüm mali yılı kapsamaması nedeniyle birkaç ay içinde benzer bir riskin tekrar doğabileceğini de söyledi.
- **Atlanta Fed Başkanı Raphael Bostic**, enflasyonun ekonomi için hâlâ en büyük risk olduğunu belirterek faiz oranlarının, enflasyonun %2 hedefine döndüğüne dair net kanıt görülene kadar mevcut seviyede kalması gerektiğini söyledi. İşgücü piyasasından gelen verileri belirsiz olarak nitelendiren Bostic, aynı zamanda **28 Şubat'ta Atlanta Fed Başkanlığı görevinden emekli olacağını açıkladı.** Fed Başkanı Jerome Powell, Bostic'in kurum için önemli katkılar yaptığını ifade ederek kendisine teşekkür etti.

DİĞER ÜLKELER

- Batılı ülkelerin Rus enerji kaynaklarından çekilmesinin ardından **Rusya'nın en büyük dizel müşterilerinden biri haline gelen Brezilya, ithalatını ciddi oranda azaltıyor**. Dünyanın en büyük on petrol üreticisinden biri olmasına rağmen Brezilya, sınırlı rafineri kapasitesi nedeniyle tükettiği dizelin yaklaşık üçte birini ithal ediyor. Financial Times'ın resmi ticaret verilerine dayandığı haberine göre, **bu yılın ilk yarısında söz konusu ithalatın %60'ını Rusya karşılarken, ekim ayında bu oran %17'ye kadar geriledi**.
- Çin'in batıya açılan kapısı olarak görülen Sincan Uygur Özerk Bölgesi, son yıllarda hızlı ekonomik büyüme ve geniş kapsamlı altyapı yatırımlarıyla **"yüksek kaliteli kalkınma" politikasının öne çıkan alanlarından biri oldu**. Merkez hükümetin 2012'den bu yana bölgeye 4 trilyon Yuandan fazla kaynak aktarmasıyla GSYH 750 milyar Yuandan 2 trilyon yuana aşan seviyeye yükseldi ve yıllık ortalama büyüme %7'ye ulaştı. Ulaşım, lojistik ve dijital altyapı büyük ölçüde geliştirilirken dış ticaret hacmi de hızla arttı. Enerji üretimi ve pamuk üretimindeki liderlik sürerken, 2023'te kurulan pilot serbest ticaret bölgesi kısa sürede 9 binden fazla işletmeyi çekerek ticarete önemli katkı sağladı.
- Güney Afrika, enflasyon hedefini %3'e indirerek **25 yıl aradan sonra ilk kez bir ayarlama yaptı**. Maliye Bakanı Enoch Godongwana, bunun zamanla enflasyon beklentilerini düşüreceğini ve daha düşük faiz oranlarına olanak sağlayacağını söyledi. Godongwana, yıl ortası bütçe inceleme konuşmasında, "Bu yeni hedef, %3 ile %6 arasındaki önceki hedef aralığının hemen yerini alacak ve önümüzdeki iki yıl içinde uygulanacak." dedi.
- Birleşik Krallık ve Afrika iş liderleri ticaret ve yatırım anlaşmaları yapmak üzere Togo'da bir araya geldi. **12-13 Kasım 2025 tarihlerinde Lomé'de gerçekleşen Batı ve Orta Afrika Forumu (WCAF) IV, 2022'deki lansmanından bu yana Londra dışında düzenlenen ilk etkinlik olma özelliğini taşıyor**. Etkinlik, ekonomik büyümeyi ve istihdamı teşvik eden ortaklıkları ilerletmek üzere on Afrika ülkesinden heyetleri, önde gelen Birleşik Krallık şirketleri ve yatırımcıları bir araya getirdi ve 442 şirketten 560'tan fazla delege katıldı. İki günlük forumda, hem Afrika kalkınması hem de Birleşik Krallık ihracat fırsatları için kritik öneme sahip **altyapı geliştirme, yenilenebilir enerji, yeşil büyüme ve dijital dönüşüm** sektörlerine odaklanan üst düzey ikili toplantılar ve panel tartışmaları yer aldı. Geçen yılki forumdan bu yana, Birleşik Krallık'ın ihracat kredi kuruluşu ve bakanlık hükümet birimi olan UKEF, Dints aracılığıyla Gine'de yerel bir maden müteahhidi için 11 milyon dolarlık garanti de dahil olmak üzere çeşitli projeleri destekledi.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından düzenlenen yönetmelik kapsamında **2011 sonrası yapılan binalarda** Binaların enerji ihtiyacı, tüketimi ve sera gazı emisyon sınıfını A'dan G'ye kadar analiz ederek sınıflandıran **Enerji Kimlik Belgesi (EKB) sunulması ve en az "C" sınıfı performansın sağlanması zorunlu hale geldi**. Bakanlık verilerine göre, 2011 yılından bu yana yeni binalar için 1 milyon 100 bin, mevcut binalar için 330 bin olmak üzere toplamda 1 milyon 430 bin binada Enerji Kimlik Belgesi (EKB) düzenlendi.
- Avrupa Parlamentosu'nun çevre komitesi, AB'nin 2040'a kadar sera gazı emisyonlarını **%90 azaltmasını öngören iklim yasası revizyonunu onayladı**. Metin, üye ülkelerin talep ettiği

esneklikleri korurken uluslararası karbon kredilerinin kullanımına daha sıkı kurallar getirilmesini istiyor. Karbon kredilerinin yüksek bütünlük ve güçlü denetim mekanizmalarına sahip olması gerektiği vurgulandı. Oylama, tasarının Parlamento genel kuruluna taşınmasının önünü açarken, siyasi gruplar hedefin AB'nin iklim liderliğini sürdürmesi açısından önemli olduğunu belirtti.

- **Avrupa Birliği (AB), Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM) kapsamında** yayınladığı yeni tüzükle sistemin uygulanabilirliğini artırmak amacıyla önemli değişikliklere gitti. Bu kapsamda; **muafiyet eşiği kaldırılarak yıllık 50 tonluk kütle bazlı eşik değeri getirildi, emisyon hesaplama yöntemleri basitleştirildi ve yükümlülüklerin raporlama-süreleri uzatıldı.**
- Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin (UNFCCC) güncellenmiş NDC Sentez Raporu, ülkelerin **mevcut iklim taahhütleriyle 2035 yılına kadar 2019 seviyelerine kıyasla küresel emisyonları yaklaşık %12 azaltabileceğini** ortaya koydu. Yetersiz bulunan bu oran nedeniyle raporda fosil yakıtlardan uzaklaşılması gerektiği vurgulandı.
- **Exeter Üniversitesi tarafından yayımlanan bir araştırmaya göre,** küresel ısınmayı 1,5 °C'nin altında tutmak için gereken karbon bütçesi "neredeyse tamamen bitti". **2025'te fosil yakıtlardan kaynaklanan emisyonların yıl içinde yaklaşık %1,1 artarak rekor seviyeye ulaşacağı öngörülüyor.** Bilim insanları, enerji sistemlerindeki karbonsuzlaşma çabalarına rağmen artan enerji talebinin bu ilerlemeyi gölgede bıraktığını vurguluyor.
- **2025 yılı BM İklim Değişikliği Konferansı COP30 olarak adlandırılan 30. Taraflar Konferansı, Brezilya'nın Belem kentinde 10–21 Kasım arasında düzenleniyor.** Büyük bir katılımı açılan COP30 zirvesinde **küresel sera gazı azaltımı, ormanların korunması, uyum finansmanı ve yerli halkların hakları** konuları ilk dört günün dikkat çeken gündemleri oldu. COP30 Zirvesinin ilk dört gününde öne çıkanlar:
 - **Türkiye'den ise 328 kişilik katılım** gerçekleşen zirveye toplam 193 ülke kaydoldu ve ev sahibi Brezilya 3.805 delegayla en büyük heyeti oluşturdu.
 - Zirveye **ABD'nin resmi bir heyet göndermemesi dikkat çekti;** ancak ABD Kaliforniya Valisi Gavin Newsom Kaliforniya eyaleti'nin iklim eyleminde "güvenilir ortak" olmaya devam edeceğini duyurdu.
 - Birleşmiş Milletler bünyesindeki üst düzey yetkililer, **düşük karbonlu ekonomiye geçemeyen ülkelerin ileride enflasyon ve durgunluk riskiyle karşı karşıya olacağı** uyarısında bulundu.
 - COP30'da, klimalar ve soğutma sistemlerinden kaynaklanan sera gazı emisyonlarını azaltmak üzere **"sürdürülebilir soğutma" çözümlerinin yaygınlaştırılması talepleri** dile getiriliyor.
 - Brezilya hükümeti, bozulmuş tarım arazilerinin onarılması ve üretken ekosistemlerin korunmasına yönelik uluslararası yatırım ve teknoloji paylaşımını hedefleyen **"RAIZ"** adlı küresel girişimi tanıttı.
 - İklim değişikliğinin olumsuz etkilerine (sel, kuraklık, aşırı hava olayları) karşı kırılgan toplumları güçlendirmek için uyum konusu zirvenin ana başlıklardan biri olarak öne çıkarken, **uyum projelerinde özel finansmanın hâlâ çok düşük kaldığı vurgulandı.** Şu an uyum finansmanının büyük kısmı (yaklaşık %97) kamu kaynaklarından geliyor. Bu nedenle özel sermayedeki katılımın artırılması amaçlanıyor ve **"Kirlenen öder"** mekanizmaları (örneğin fosil yakıtlardan elde edilen gelirlerle iklim finansmanına katkı) ve büyük ölçekli özel finansmanı ikna etme stratejileri tartışılıyor.
 - Brezilya, Amazon gibi yağmur ormanlarının korunmasını desteklemek üzere **Tropical Forests Forever Facility (TFFF)** adlı büyük bir finansman mekanizması kurmayı taahhüt

etti. **Bu mekanizma ile gelişmekte olan ülkelere, ormanlarını korudukları her hektar için ödeme yapılması öngörülüyor.** Brezilya başlangıç olarak fona 1 milyar dolarlık katkı vereceğini ve nihai hedefin toplam 125 milyar dolar büyüklüğünde bir fon oluşturmak olduğunu açıkladı.

Kaynakça;

www.textileworld.com; tr.euronews.com; www.ekonomim.com; www.dunya.com; the Guardian; TÜİK, Bloomberg.com; harici.com.tr; cnbcafrica.com; www.iklimhaber.org; www.isoyesilblog.com; temizenerji.org; www.bloomberght.com; www.hurriyet.com.tr